

קווים זעירים לדמותו של המאמר מרדכי

בין חכמי ההלכה והפסיקה בדורות עברו, חשיבותו של הגאון רבי מרדכי כרמי זי"ע רבה היא. ספרו "מאמר מרדכי", תופס מקום בולט בספרות ההלכתית, וחלק מהחלטותיו מתקיימות עד עצם היום הזה, שכן הן מובאות במשנה ברורה, או שהתקבלו בקהילות הספרדיות. לפי המתברר, הגר"מ כרמי כיהן כאישיות התורנית החשובה ביותר.

הגר"מ זי"ע הינו בנו השני של רבי אברהם כרמי, שהיה אחד מנכבדי וחשובי קרפנטרס, האב שרצה שבנו מרדכי יקריש את עצמו ללימוד התורה, הפציר בו לעשות כן, ואת ההון המשפחתי השקיע כדי שיוכל לעשות זאת ללא דאגות.

בגיל ט"ו, מרדכי הצעיר קיבל את הסכמת הרב של בית הדין המקומי. וכבר בגיל זה הוזמן לדבר בשבתות ובחגים לפני בני הקהילה. עם הגיעו לפרקו נישא לרעייתו אסתר, בתו של נכבד מקומי, ונולדו להם שני בנים וארבע בנות.

לאחר תקופה השתקע באקס אן פרובאנס, והמשיך בעיסוקו העיקרי: לימוד התורה וההלכה. עם זאת, קשיים גדולים פגעו בו: הוריו, אשתו וארבעה מילדיו נפטרו – ככל הנראה ממחלת השחפת. בנוסף, ירד ההון המשפחתי שסייע לו להגות בתורה ללא הפרעות לטמיון, והיה עליו לדאוג לגורל משפחתו. אחד מצאצאיו הורה כי הוא עסק אז בסחר בשקדים, שהיה ענף שבו עברו יהודים רבים.

הוא נישא בשנית עם אישה ממשפחת אקס, ואף היא נפטרה בגיל צעיר, ובגיל נ' נישא בשלישית, ונולדו להם שלושה בנים. לאחר שנים ספורות לקה הרב בחוליו עד שהגיע לעיוורון. בניו ותלמידיו קראו לפניו מספרי השו"ת וההלכה, והבינו כי רבי מרדכי לא יוכל לחיות בלי לימוד תורה רצוף.

בהיותו כבן ע"ב שנים, החליט שלא ללבוש יותר את התלבושת המזרחית. ובהלווייתו סיפרו, שהרב רצה לעזוב את צרפת ולעלות לארץ הקודש, עם זאת לא עלה הדבר בידו, והוא נסתלק לבית עולמו בגיל ע"ה שנים.

ספרו 'מאמר מרדכי' נודע ברבים רק לאחר שעמל על כתיבתו שלוש פעמים, ובפעם השלישית לאחר שהגיה וסיים, הביא את ספרו לדפוס בליוורנו. יתר על כן, היה ידוע בקרב הרבנים כי הרב כרמי היה מאוד זהיר לגבי כתיבתו בהלכה.

בנוסף למהדורה הראשונה של מאמר מרדכי, שתי המהדורות האחרונות פורסמו ברבים, אחד מהם הוא של בנו רבי יהודה, שכתב הקדמה ארוכה וחשובה, כשבה הטקסט של השולחן ערוך מודפס באמצע העמוד כמהדורה הראשונה, והפרשנות של חיבורו סביב לה. ידוע אף שהמאמר מרדכי הכין ספרים נוספים לדפוס, כולל ספר על הרמב"ם ופרשנות על מסכת שבת, אבל אף אחד מהם לא פורסם ברבים, לדאבון לב.

של המאמר מרדכי, וזאת במרחק של 100 מטר מביתו בשכונת גאולה אשר בירושלים. נודע לו באקראי כי הגר"ר רייכמן שליט"א מחזיק באמתחתו בין יתר כתבי היד של רבי אברהם טיקטין זי"ע בעל ה'פתח הבית' ועוד ואת כתב היד של המאמר מרדכי על 'רבינו יהונתן על הרי"ף' בעירובין...

אבל יותר מכך הטריד אותו, האם אכן 'יהודים' לקחו את עצמות אחד מגדולי ישראל בדרום צרפת, והביאו אותם ללא הכבוד הראוי לקבר אחים משותף בעפולה הרחוקה?!

הרב קאהן לא הפסיק להתעניין בנושא, הגם שהקהילה החדשה החרדית בעפולה, אשר בנו של הרב קאהן מתגורר בה, חשקה אף היא מאד לדעת את האמת אודות עצמות הגדולים הטמונים אולי בעירם. עבורם היה זה חלום מיוחד, שקהילת עפולה תזכה שאחד הגדולים מבין רבני צרפת מלפני שנים כה רבות, ישכון כבוד בבית העלמין אשר בקרבתה.

ואכן, הרב קאהן חיפש לדבר עם היסטוריון יהודי שגר בעיירה הזאת, אבל גם הוא לא ידע לאשר את הסיפור במדויק. הרב שטיפל אז בנושא כבר אינו בין החיים, אך ידוע שהיה שומר מצוות וירא שמים ללא פשרה. יש להניח שלפחות הוצאת העצמות נעשתה כדון על פי כללי ההלכה. נפקא מינא – האם מותר לכהנים להיכנס לבית הכנסת שנבנה על בית הקברות מטעם טומאה – בלי להתייחס לשאלה של איסור הנראה שחל על המקום... בדיקה מעמיקה נוספת, לא העלתה דבר: בעירייה של 'אקס אן פרובנס' – אין שום תיעוד של בית הקברות הישן הזה.

^[אוצר החכמה]

סוף מעשה במחשבה תחילה

'המעניין' – מסכם לנו הרב קאהן – 'שרצון יראיו יעשה, וממש לאחרונה נתמנה רב חדש לעיר עפולה, הגר"ר דניאל דהן שליט"א, שהיה קודם לכן רב בנגסי. הרב קאהן והרב דהן מכירים זה את זה מזמן, והרב דהן אשר הכיר את הסיפור, לקח על עצמו לנסות לגלות מה קרה באמת עם קברו של הגר"מ כרמי זי"ע בעפולה. ימים ידברו...

אם יש בידיכם פרטים נוספים, או מידע היכול ללמד על אירוע זה, או אודות המאמר מרדכי – רבי מרדכי כרמי זי"ע, נשמח להתקשרותכם עם הרב קאהן: 052-7616268 וכך אולי נוכל להגיע להשלמת המלאכה ולגילוי מקום קברו המדויק של המאמר מרדכי שיום פטירתו חל ממש בימים אלו, ותורתו נשתמרה עד היום הזה לרבים.